

نگارش : جلال افشار

فهرست اسامی علمی روز پرك های ایران

و اهمیت زراعی آنها

بطوریکه جغرافیای حشره شناسی معلوم میدارد انواع مختلف روز پركها در منطقه پاله آرکتیک نسبت بمناطق استرالیائی شرقی نه اتروپیک و *ethiopienne* بمراتب کمتر است و تا آنجائیکه فون این پروانه ها در ایران بررسی شده است نشان میدهد که روز پركها در این کشور نیز مانند سایر کشورهای پاله آرکتیک تنوع خیلی زیادی ندارند.

طبق مشاهداتی که بعمل آوردیم انواع مختلف روز پركها در ایران موسم بهار و اوایل تابستان (بدیهی است که بهار گرم سیر زود تر شروع میشود) در سراسیم و دره های کوهستانات تپه و ماهورها و بلندیهای مسطح که از علف و بوته های گوناگون پوشیده شده باشند و همچنین در کنار و قسمتهای کم درخت یا لخت جنگل بمراتب بیشتر دیده میشوند و بر عکس در صحرا ها و بیابانها و کوهستانات خشک و کم علف و شهر ها و دهات تنوعی ندارند. و درجائیکه انواع مختلف روز پركها فراوان باشند پس از آنکه تبدیل به باغات یا مزارع شدند از حیث تنوع و تعداد فوق به مراتب فقیر تر میشوند.

بعضی از روز پركها در داخل شهرها و دهات زندگی میکنند مثلاً در شهر تهران اغلب *Pieris rapae* و *Papilio podalirius* و در شیراز *Pieris rapae* و *Papilio demoleus* پرواز میکنند.

موج پرواز روز پركها موسم بهار و اوایل تابستان بالا رفته و اواسط تابستان پائین میآید و در فصل پائیز ممکن است در بعضی موارد دوباره بالا رود.

در ایران هنوز *genotype* های انواع مختلف روز پركها تعیین نشده و تا آنجائیکه مادرین رشته مشاهداتی نموده ایم *genotype* های اروپا ممکن است با ایران فرق داشته باشند و بطور عموم به نظر ما *genotype* نسبت به زمان و مکان يك مفهوم نسبی است به عبارت دیگر قابل تغییر است.

آنار *Trimorphisme* را در ایران ما فقط در *Arginnis paphia* مشاهده نمودیم و در هیچ جا به پروانه های *gynandromorphe* مصادف نشدیم در ایران *Albinisme*

گاهی در روز پرکها دیده میشود و لسی آثار Melanisme و مخصوصاً Nigrisme بندرت مشاهده می گردد.

موضوع جالب توجه این است که بعضی از انواع روزپرك ها در نقاط مختلفی از مناطق شمالی و جنوبی ایران که شرایط متفاوتی باهم دارند زندگی میکنند ولی باید متذکر شد که این قبیل روزپركها را نمیتوان کاملاً در ردیف حشرات Euritopes محسوب نمود زیرا که در جنوب و شمال ایران Biotypes های مشابهی وجود دارند که زندگی را برای این حشرات در هر دو منطقه مساعد میسازند باهمه این مامنکر نیستیم که در ایران روزپركها وجود دارد که دارای Valence écologique بزرگتری میباشد.

از نظر کشاورزی قسمت عمده روزپرك ها اهمیتی ندارد و یا اهمیت کمی دارند فقط بعضی انواع آنها از قبیل Mancipium brassicae Aporia crataegi و غیره گاهی باعث صدمات کلی میشوند.

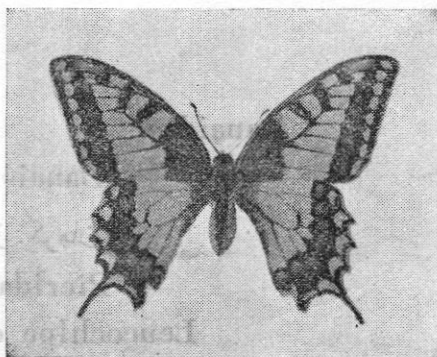
قسمتی از پروانه های ایران توسط کارمندان آزمایشگاه کرج و تهران و اینجانب جمع آوری و در موزه کرج کلکسیون شده است و اینک فهرست اسامی علمی آنها را که شخصاً تعیین نموده با ذکر اهمیت زراعی در زیر شرح داده میشود.

RHAPALOCERA

Papilionidae

Papilio machaon L. - ۱

انتشار - تهران - مازندران - گرگان - گیلان - خراسان - شیراز - کرمان.



شکل ۱۵ - Papilio machaon

صدمات - لارو از نباتات چتری تغذیه میکند - در رشت این لارو مخصوصاً گشنیز کاریها را مورد حمله قرار داده و صدمات محسوسی وارد میسازد.

Papilio demoleus L. -۲

انتشار - شیراز . کرمان . خوزستان .

صدمات - لارو از برگ مرکبات تغذیه میکند و گاهی کمی صدمه وارد میکند .

Papilio podalirius L. -۳

انتشار - تهران . گرگان . مازندران . رشت . خراسان . اراک

صدمات - لارو برگهای درختان جوانرا مورد حمله قرار میدهد و در بعضی سال ها این

پروانه در ایران (تهران) شدیداً تکثیر یافته و صدمات خیلی محسوسی به درختان جوان وارد

می سازد .

Papilio alexanor var. orientalis -۴

انتشار - راه چالوس

Thaïs cerisyi -۵

انتشار - شمال کردستان

Thaïs polyxena Shiff. -۶

انتشار - شمال کردستان

Doritis appolinus (var. amasina) -۷

انتشار - شمال کردستان

Parnassius mnemosyne L. -۸

انتشار - راه چالوس . اردکان (var. nubilosus)

Papilio machaon (var. asiatica) -۹

انتشار - شیراز

صدمات - مرکبات

Danaidae

Danais chrysippus -۱

انتشار - تهران . شیراز . کرمان

Pieridae

Leucochloe daplidice L. -۱

انتشار - اغلب نقاط ایران

صدمات - لارو بکلم و خردل صدمه میرساند

Synchlœ callidice -۲

انتشار - شمال غرب و اردکان

۳- *Belenois mesentina*

انتشار- تهران (کرج) کرمان و شیراز

۴- *Teracolus fausta*

انتشار- تهران . شیراز . کرمان

۵- *Teracolus semiramis*

۶- *Pieris krueperi*

انتشار- شیراز و کرمان

۷- *Pieris ergane*

انتشار- اردکان و کردستان

۸- *Pieris rapae* L.

انتشار- اغلب نقاط ایران

صدمات - آفت مهم کلم محسوب میشود - در ایران صدمات خیلی محسوس این آفت را ما

در مازندران مشاهده نمودیم

۹- *Pieris brassicae* L.

انتشار - مازندران . رشت . گرگان

صدمات - یکی از مهمترین آفت کلم است صدمات شدید این آفت در مازندران دیده میشود

۱۰- *Pieris napi* L.

انتشار- اغلب نقاط ایران

صدمات - لارو از کلم تغذیه میکند

۱۱- *Zegris eupheme* Esp.

انتشار- شیراز و کرمان

۱۲- *Aporia crategi* L.

انتشار- اغلب نقاط ایران

صدمات - آفت مهم میوه جات محسوب میشود